

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Datum
2014-02-18

Diarienum
2013-1013

1 (8)

Enheten för samverkan och ledning
Jassin Nasr
010-240 53 21
jassin.nasr@msb.se

Strategi för förstärkningsresurser

Strategidokument

Innehållsförteckning

1. Uppdraget.....	3
2. En strategi för förstärkningsresurser.....	4
2.1 Övergripande målbild.....	4
2.2 Målområde 1: Att använda och dela på befintliga resurser mer effektivt inom samtliga nivåer i samhället före, under och efter en olycka eller kris.	5
2.2.1 Hantera glesbygdens resursproblem	5
2.2.2 Stärk arbetet med kontinuitets- och insatsplanering.....	5
2.2.3 Stärk länsstyrelsernas roll på den regionala nivån.....	6
2.2.4 Utveckla de centrala myndigheternas förmåga att ge stöd.....	6
2.2.5 Stimulera den ideella sektorns medverkan.....	6
2.2.6 Utnyttja möjligheterna med ny teknik.....	7
2.3 Målområde 2: Att säkerställa tillgången till kritiska produkter och tjänster	8

1. Uppdraget

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har i 2013 års regleringsbrev mottagit följande uppdrag av regeringen:

”Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska utarbeta en strategi för förstärkningsresurser, som en del i samhällets totala beredskap, där ansvarsprincipen är utgångspunkten i arbetet. Myndigheten ska i arbetet utgå från den inriktning som anges i regeringens skrivelse Samhällets krisberedskap – stärkt samverkan för ökad säkerhet (skr. 2009/10:124, bet. 2009/10:FÖU9, rskr. 2009/10:327). Uppdraget ska utföras i samverkan med länsstyrelserna, Försvarmakten och andra berörda aktörer. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska redovisa arbetet till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) i anslutning till årsredovisningen”

Detta dokument syftar till att tydliggöra en övergripande strategi för hur arbetet med förstärkningsresurser fortsatt kan bedrivas. Strategin beaktar samhällets samlade resurser och baseras på risker och förmågor samt grundprinciper för det fortsatta arbetet inom de områden som är centrala för strategins genomförande. MSB har avgränsat strategin på det sättet att frågor om förstärkningsresurser som enbart syftar till att stärka samhällets förmåga vid höjd beredskap inte omfattas.

Målgruppen för strategin är samtliga aktörer som är verksamma inom samhällsskydd och beredskap, exempelvis offentliga aktörer, det privata näringslivet och det civila samhällets aktörer. Svaret levereras dock i första hand till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet).

Denna strategi omfattar även den tidigare strategin för förstärkningsresurser (MSB dnr. 2009-10825).

2. En strategi för förstärkningsresurser

2.1 Övergripande målbild

Förstärkningsresurser är avsedda för att stärka samhällets förmåga att både förebygga och att hantera händelser. Den övergripande målbilden för utvecklingen av samhällets förstärkningsresurser är följande:

Övergripande målbild för strategin

Det har avsatts resurser för att genomföra åtgärder för att förebygga risker och sårbarheter så att skadeverkningar av händelser minimeras. Systematiskt säkerhetsarbete och kontinuitetshantering gör att det finns alternativ som gör att eventuella störningar eller händelser inte negativt påverkar samhällets skyddsvärden. Samhällsviktiga verksamheter, individer och organisationer kan därmed på ett bättre sätt motstå och återhämta sig från olika störningar, dvs. samhället blir mer resiliert.

Strukturer och rutiner för att dela materiella och personella resurser mellan aktörer inom offentlig, privat och ideell sektor, såväl inom Sverige som mellan svenska och internationella aktörer, fungerar väl. Enskilda aktörer får på det sättet tillgång till nödvändiga resurser för att hantera en händelse.

Målbilden kan brytas ned i två målområden:

- Att använda och dela på befintliga resurser mer effektivt inom samtliga nivåer i samhället före, under och efter en olycka eller kris.
- Att säkerställa tillgången till kritiska produkter och tjänster

Inom dessa finns ett antal prioriterade områden för framtida utvecklingsinsatser.

2.2 Målområde 1: Att använda och dela på befintliga resurser mer effektivt inom samtliga nivåer i samhället före, under och efter en olycka eller kris.

Ansvariga aktörer behöver ha förmåga att skapa, upprätthålla, tillgängliggöra och tillämpa aktuell kunskap om hur resurser finns fördelade på olika samhällsnivåer och hos olika offentliga, privata och ideella aktörer. Detta innefattar kunskap om hur resurser kan nås, hur prioriteringar görs och av vem samt hur resurser kan delas och samverkas kring. Ansvariga aktörer behöver även kunna bedöma och formulera sitt resursbehov och samverka med andra offentliga, privata och ideella aktörer. Detta är utgångspunkten för en effektiv användning av samhällets samlade resurser och internationella förstärkningsresurser.

2.2.1 Hantera glesbygdens resursproblem

Alla människor har rätt till ett likvärdigt skydd mot olyckor och kriser. En problembild för kommuner i glesbygd är hur man med begränsade resurser säkerställer en rimlig säkerhetsnivå i samhället.

I glesbygd har flera aktörer problem med att säkerställa personalförsörjning. Detta utgör en stor utmaning för ambitionen att ge ett likvärdigt skydd till alla människor i Sverige. Hur detta problem ska mötas behöver utredas vidare. Alternativa lösningar för att säkerställa skyddet behöver tas fram och berörda kommuner behöver stöd i form av information, metodstöd och utbildning. Att samverka inom olika organisationer inom kommunen kan vara en viktig del i såväl en förebyggande som en hanterande förmåga. Ovanstående är inte begränsat enbart till personella resurser, utan gäller även materiella resurser samt tillgång på expertis eller till stödssystem.

2.2.2 Stärk arbetet med kontinuitets- och insatsplanering

Kontinuitetsplanering är planering för att kunna upprätthålla den egna verksamheten även vid störningar och avbrott. Insatsplanering är en process som ska leda fram till en plan för hur en viss händelse ska hanteras, hur konsekvenserna ska mildras och händelseutvecklingen stoppas. Denna planering måste upprättas och bör omfatta riskbilder, utbildningsbehov, övningar, samverkan, resurser och kommunikationsbehov.

Formerna för att samutnyttja vissa resurser mellan flera aktörer behöver beskrivas i dessa planer. Det är viktigt att detta arbete särskilt behandlar förhållandet mellan Försvarsmakten och övriga samhället, såväl i händelse av olyckor som i kriser (då Försvarsmakten kan bidra med resurser).

Datum
2014-02-18

Diarienum
2013-1013

2.2.3 Stärk länsstyrelsernas roll på den regionala nivån

Länsstyrelsen har viktiga uppgifter utifrån sin nyckelroll för många av samhällets viktiga förmågor och utgör en viktig källa till information, såväl på lokal nivå som när den nationella nivån bygger sin lägesbild samt stödjer den regionala nivån.

Länsstyrelsen ska kunna ge en samlad regional lägesbild av tillgängliga resurser och behov av förstärkningsresurser. Länsstyrelsen har också uppgiften att kunna prioritera resursanvändningen inom länet samt samverka med övriga län och myndigheter. Delar av Länsstyrelsens tillsyn och tillsynsvägledning är också viktiga delar i det samlade arbetet.

MSB bör tillsammans med andra aktörer utveckla stödet till länsstyrelserna. Anpassad utbildning, information, metodstöd och resurser som MSB och andra aktörer kan stödja länsstyrelsen med före och under en händelse samt hur länsstyrelsen kan stärkas i sin roll som koppling mellan den lokala och nationella nivån.

2.2.4 Utveckla de centrala myndigheternas förmåga att ge stöd

Centrala myndigheter ska upprätthålla förmåga att stödja regionala och lokala aktörer med resurser och expertis inom sitt ansvarsområde samt samverka med andra aktörer på central nivå. Vissa högspecialiserade resurser finns endast på den nationella nivån.

MSB ska vid händelser, med stöd av regionala och centrala aktörer, kunna sammanställa en nationell resurslägesbild, samt vid behov erbjuda ett forum för samverkan kring resurser. Forumet ska möjliggöra för aktörer att formulera och delge behov av resurser som kan mötas upp av en nationell tillgång eller möjligtvis, vid identifierat behov, ett internationellt stöd.

Arbetet på området bör inbegripa fortsatt arbete med metodstöd, information, utbildning och övning.

2.2.5 Stimulera den ideella sektorns medverkan

Ideella resurser inom samhällsskydd och beredskap bör betraktas som förstärkningsresurser. Med ideella resurser inom samhällsskydd och beredskap avses här frivilliga försvarsorganisationer, kommunala räddningsvärn, trossamfund och andra ideella organisationer. Användandet av dessa resurser vid olika typer av händelser är i stort oreglerat. Rutiner, regler och system behöver därför utformas för att ideella resurser ska kunna användas effektivt.

I många fall utgör den ideella sektorn en underutnyttjad resurs, och i framtiden kan ideella resurser antas bli en allt viktigare komponent när det gäller expertis, personella och i vissa fall även materiella resurser.

Datum
2014-02-18

Diarienum
2013-1013

Arbetet på området bör stimulera den ideella sektorns engagemang inom samhällsskydd och beredskap samt bidra till ett långsiktigt arbete för att öka ansvariga aktörers kunskap om och synsätt kring ideella resurser. Även ansvariga aktörers förmåga att använda den ideella sektorns styrkor, genom samverkan och anpassade metoder, bör stödjas.

2.2.6 Utnyttja möjligheterna med ny teknik

Ny teknik ger oss redan idag möjligheter som vi inte haft tidigare, men vi måste också säkerställa att nya och befintliga tekniska system harmoniserar och är interoperabla. Eftersom tekniken utvecklas snabbt kan det finnas många olika produkter och produktgrupper att välja mellan.

Utvecklade beslutsstödsystem, som exempelvis RIB Resurs, kan ha stor påverkan på åskådliggörandet av resurser, och bidrar därmed direkt till förmågan att nå och förmedla förstärkningsresurser.

För att använda tekniska resurser mer effektivt krävs en kontinuerlig uppföljning av utvecklingen för att fastställa vilken teknik som är mest kostnadseffektiv, vid vilken tidpunkt man ska ta del av ny teknik samt utvärdera riskerna som följer av exempelvis mer sammankopplade och komplexa system.

2.3 Målområde 2: Att säkerställa tillgången till kritiska produkter och tjänster

Att säkerställa tillgången till samhällsviktig verksamhet, kritiska produkter och tjänster är centralt för att upprätthålla samhällets funktionalitet. I *handlingsplan för skydd av samhällsviktig verksamhet*¹ är målet att initiera åtgärder och aktiviteter för att all samhällsviktig verksamhet på lokal, regional och nationell nivå ska ha integrerat ett systematiskt säkerhetsarbete senast år 2020. Inom ramen för det systematiska säkerhetsarbetet ingår ett systematiskt arbete med riskhantering, kontinuitetsshantering och att hantera händelser. Något som stödjer upprätthållandet av samhällets funktionalitet.

För offentliga aktörer sker ett analysarbete inom ramen för arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser². Det innebär bland annat att det inom den offentliga sektorn till delar har identifierats dels samhällsviktiga verksamheter och dess kritiska beroenden och dels de åtgärder som krävs för att säkerställa dess funktionalitet. En sådan grundläggande analys behöver även göras för övriga samhällsviktiga verksamheter, inom alla sektorer och på alla nivåer

Efter en sådan kartläggning bör arbetet med förebyggande, och hanterande åtgärder, utvecklas. Det vill säga hur vi undviker avbrott i leverans och hur vi hanterar ett sådant bortfall. Förslag på åtgärder kopplat till störningar i samhällsviktig verksamhet kan bland annat vara kontinuitetsshantering, lagerhållning, ransonering och prioritering av funktioner och användare. MSB:s arbete med strategi och handlingsplan för skydd av samhällsviktig verksamhet och arbetet med ”Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap avseende planering inför höjd beredskap (civilt försvar)” (FÖ2013/918/SSK) bör kunna ge vissa svar på hur tillgången till kritiska produkter och tjänster – exempelvis livsmedel, läkemedel, olja och viss teknik – ska kunna planeras. Det fortsatta arbetet bör anpassas efter varje sektors särskilda förutsättningar.

Hur man ska säkerställa tillgången till kritiska produkter och tjänster vid en större olycka eller kris ligger till stor del inom ramen för enskilda organisationers kontinuitetsshantering. Detta arbete behöver dock samordnas mellan olika aktörer och vara baserat på beroendeanalyser. Ett sådant arbete kan exempelvis leda till framtagandet av särskilda avtal mellan leverantörer och den samhällsviktiga verksamheten ifråga. En komplexitet och eventuellt en utmaning i systemet är det internationella ägandet av samhällsviktig verksamhet.

¹ Handlingsplan för skydd av samhällsviktig verksamhet, 131119, Dnr 2011-4892

² MSB:s föreskrifter för kommuners och landstings (MSBFS 2010:6) och statliga myndigheters (MSBFS 2010:7) redovisningar av risk- och sårbarhetsanalyser